

Bijlage 4: Analyse afbeeldingen uit veertiende- en vijftiende-eeuwse manuscripten bij Inferno, canto XXIX

Manuscript	Weergave figuren, gebeurtenisen en omgeving	Afbeelding
<p>1. Florence, dertiger jaren 14^e eeuw Florence, B.N. Palat. 313, 68v</p>	<p>D. en V. staan links van een rots en voeren een gesprek. Rechts van de rots staan twee naakte zielen tegenover elkaar, die elkaar krabben: Griffolino en Capocchio. Links en rechts van hen zijn de naakte rompen van twee andere zielen te zien, die naar hen kijken. Een ervan krabt zichzelf op zijn arm. Zowel D., V., als de zondaars bevinden zich op ene vlakke ondergrond. Tussen D. en V. en de zielen is een kleine rots te zien. Er is geen achtergrond aanwezig en er wordt één scène weergegeven.</p>	
<p>2. Florence, ca. 1335-1345 Florence, Laur. Stroz. 152, 25r</p>	<p>D. en V. staan links voor een groep naakte zielen die als een hoop op elkaar liggen. Ze hebben kleine vlekjes als korsten. Voor de hoop zit Griffolino op de grond. V. wijst naar hem en de andere zondaars. Het is niet duidelijk of de zondaars zichzelf krabben. Rechts staan D. en V. voor Griffolino en Capocchio, die met hun ruggen tegen elkaar op een klein rotsblok zitten. Een van hen kijkt en gebaart naar D. en V. Alle figuren bevinden zich op een vlakke ondergrond en een achtergrond is niet aanwezig. Er worden twee scènes afgebeeld.</p>	
<p>3. Pisa, ca. 1345 Chantilly, Musée Condé 597, 89r</p>	<p>D. en V. staan links van wat op een grot lijkt. V. wijst naar de naakte zielen die zich daarin bevinden. Twee ervan liggen met hun buiken op elkaar, twee liggen op hun rug op de grond en vier zitten op de gronden krabben zichzelf. Sommigen hebben wat vlekjes die op korsten zouden kunnen duiden. D. en V. staan op een platte ondergrond, een achtergrond ontbreekt. De zielen liggen in een ovaalvormige ruimte, die laag en donker is en op een grot lijkt. Er is één scène afgebeeld.</p>	

<p>4. Emilia/Padua, 1325-1350 Londen, B.M. Egerton 943, 51v</p>	<p>Aan de linkerkant van de afbeelding staan D. en V. Ze kijken naar de naakte figuur die rechts van hen te zien is, Griffolino. Hij lijkt korsten op zijn lichaam te hebben, maar het kan ook een beschadiging zijn. Hij houdt zijn hand tegen zijn gezicht en kijkt bedroefd.</p> <p>Op de achtergrond lijken twee poorten afgebeeld te zijn met daarin en omheen versiersels. Daarvoor is een platte ondergrond weergegeven, die een verhoging heeft. D., V. en Griffolino staan op de grond die iets lager is. Er is één scène te zien.</p>	
<p>5. Napels, ca. 1370 Londen, B.M. Add. 19587, 49r</p>	<p>D. en V. staan links voor een groep naakte zielen die als een hoop op elkaar liggen. Voor de hoop zit Griffolino op de grond. V. wijst naar hem en de andere zondaars. Korsten of aandoeningen zijn niet te zien.</p> <p>Rechts staan D. en V. voor twee zielen die met hun ruggen naar elkaar toe op een klein rotsblok zitten, Griffolino en Capocchio. Een van hen kijkt en wijst met zijn rechterwijsvinger naar D. en V. V. wijst ook naar hem, D. gebaart alleen.</p> <p>De twee zielen rechts zitten op een rotsblok, verder is er geen landschap of achtergrond aanwezig. Op deze afbeelding zijn twee scènes afgebeeld.</p>	
<p>6. Italië, 1375-1400 Holkham Hall 514, p.45</p>	<p>Links op de afbeelding staan D. en V., V. wijst naar een groep zondaars die op de grond ligt en onder de korsten zit. Voor deze groep staan Capocchio en Griffolino met hun gezicht naar elkaar toe gedraaid en krabben zichzelf op hun borst. (Hun namen staan boven de figuren.)</p> <p>Rechts op de afbeelding is D. in gesprek met Capocchio (staat erbij). D. gebaart naar hem, maar V. kijkt de andere kant op. Links is een klein stukje berg of rots weergegeven, verder is er geen landschap of achtergrond te zien. Deze afbeelding bevat twee scènes.</p>	

7. Pisa, ca. 1385
Altona, Christianeum, 40r

Deze afbeelding is nogal een vreemde eend in de bijt. Wat hier precies afgebeeld is, kan ik helaas niet achterhalen. De meest voor de hand liggende verklaring is, naar mijn mening, dat de illustrator de figuur van de Provençaalse troubadour zo belangrijk vond, dat hij hem hier tijdens een diner weergegeven heeft. Maar de vraag of dit zo is en welke figuur hij dan zou zijn, blijft hier helaas onbeantwoord.
Er is geen omgeving of landschap weergegeven en er is één scène op deze afbeelding te zien.

8. Florence, ca. 1390-1400
Vaticaan, lat. 4776, 99v

D. en V. staan op de rotsbrug naar de tiende kloof en kijken naar beneden, waar drie zielen liggen. Twee van hen kunnen zich niet oprichten en missen ledematen. De derde heeft zich opgericht en gebaart naar D. en V. Dit zal een van de alchemisten zijn. Op de grond liggen ledematen en in plaats van vlekken hebben de zondaars een paar schramachtige wonden.
D. en V. staan op een brug die omhoog loopt en verschillende 'onderdoorgangen' bevat. Achter de brug is een rots te zien. Er wordt één scène weergegeven.

9. Bologna, begin 15e eeuw
Rome, Angelica 1102, 25r

Links staan D. en V. en kijken naar een soort kuil voor hen, waarin een groep naakte zondaars opgehoopt in ligt. Ze hebben kleine vlekjes als korsten. Twee van hen, Griffolino en Capocchio, hebben zich, met de rug naar D. en V., half opgericht en kijken hen aan. V. gebaart naar hen. De zondaars lijden, aan hun gezicht te zien, duidelijk pijn.
D. en V. bevinden zich in een rotsachtig gebied dat over de hele afbeelding verspreid is. Op de achtergrond zijn twee bergen of grote rotsen te zien. De zielen liggen in een ondiepe kuil. Er is één scène te zien.

<p>10. Padua, begin 15e eeuw Padua, Seminario 67, 89v</p>	<p>D. en V. staan links op de afbeelding en kijken naar de naakte Griffolino en Capocchio, die met hun ruggen tegen elkaar aan staan. Eén van hen kijkt naar D. en D. gebaart naar hem. Op de grond liggen acht zondaars op hun buik op de grond. Aan de linkerkant, achter D. en V., is een klein stukje rots te zien, verder is er geen landschap of achtergrond weergegeven. Er is één scène afgebeeld.</p>	
<p>11. Emilia, begin 15e eeuw Modena, Estense γmR.4.8, 39v</p>	<p>Links staan D. en V. en voeren een gesprek met Griffolino en Capocchio, die met hun ruggen tegen elkaar aan staan. Ze zitten onder de korsten en krabben zichzelf. Eén van hen kijkt in de richting van D. en V. V. gebaart naar hem. Rechts van de twee alchemisten liggen vier zondaars op de grond en achter hen staan twee zondaars die exact hetzelfde afgebeeld zijn als Griffolino en Capocchio. Alle figuren staan of liggen op een platte ondergrond die eruit ziet als een tapijt. Een omgeving ontbreekt en er is één scène weergegeven.</p>	
<p>12. Florence, ca. 1420 Parijs, B.N. it. 74, 86r (Bartolomeo di Fruosino)</p>	<p>Op de voorgrond ligt een groep naakte zondaars op en door elkaar. Over hun hele lichaam zitten korsten waar ze aan krabben. Ook krabben ze met hun tanden aan elkaars ledematen. Eén van hen zit op zijn knieën, Griffolino of Capocchio, en lijkt in de richting van D. en V. te kijken. Zij staan aan de linkerkant, achter de groep zielen en gebaren naar de opgerichte zondaar. Dante heeft zich voorover gebogen naar de alchemist. Op de achtergrond is aan de linker- en rechterkant van de afbeelding een stukje rots te zien, dat een vreemde ronde vorm heeft. De achtergrond is donker, de ondergrond plat. Er is hier één scène afgebeeld.</p>	

13. Lombard, ca. 1440
Parijs, N.N. it. 2017, 327v,
(*Vitae Imperatorum* Master)

D. en V. zijn net van de brug naar de tiende ringgracht afgekomen en lopen op de voorgrond langs deze gracht. Beneden hen zijn drie hopen met naakte schimmen te zien. Ze liggen door elkaar, hebben korsten op hun lijf krabben zichzelf. Achter hen zijn vlammen afgebeeld. Aan hun gezichten is duidelijk te zien dat zij pijn hebben. Hier is duidelijk een ringgracht weergegeven, met op de achtergrond rotsen. Op de voorgrond lopen D. en V. op een rotsachtige ondergrond, een dwarsdam en de zondaars bevinden liggen dieper, in de gracht. Ook is de brug weergegeven, waarmee de negende en tiende kloof met elkaar verbonden zijn. Hier is één scène weergegeven.

14. Ca. 1450
Londen, B.M. Yates
Thompson 36, 53r (Primo
della Quercia)

Aan de linkerkant staan D. en V. en voeren een gesprek met Griffolino, die op een stukje rots zit en met zijn rechterwijsvinger naar hen wijst. Hij bevindt zich in een groepje met vier andere schimmen die op de grond liggen. Ze hebben allemaal korsten en krabben zichzelf. Aan de rechterkant van de afbeelding voeren D. en V. een gesprek met Capocchio, die zich ook in een groepje zielen bevindt. Ook zij hebben korsten en krabben zichzelf. Ze kijken allemaal naar D. en V. Capocchio wijst niet naar D. en V. In beide scènes houdt D. zijn handen voor zijn oren. Op de achtergrond is een rotsachtig landschap weergegeven en ook de ondergrond is niet vlak. De schimmen bevinden zich op dezelfde hoogte als D. en V. Op deze afbeelding zijn twee scènes te zien.

